

Yıldız, C., Arslan, K. ve Thomas, R. (2021). *İki Dillilik ve Dil Edinimi, Almanya'da Türkçe-Almanca İki Dilli Büyüyen Çocuklar Üzerine Bir İnceleme*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları. 362 sayfa. (ISBN: 9786257676847)

Ezgi İNAL

Lecturer, Istanbul Aydın University,
Turkish Language Teaching
Application and Research Center,
Istanbul, Turkey
ORCID: 0000-0002-1573-9401

**Sorumlu yazar/ Corresponding
author:**

Ezgi İNAL,
Lecturer, Istanbul Aydın University,
Turkish Language Teaching
Application and Research Center,
Istanbul, Turkey
Email: ezgiinal1@aydin.edu.tr

Geliş Tarihi/Submitted:

23.09.2021

Kabul Tarihi/ Accepted:

14.12.2021

Kaynak gösterme/Citation:

İnal, Ezgi (2021). *İki Dillilik ve Dil Edinimi, Almanya'da Türkçe-Almanca İki Dilli Büyüyen Çocuklar Üzerine Bir İnceleme* [Review of the book *İki Dillilik ve Dil Edinimi, Almanya'da Türkçe-Almanca İki Dilli Büyüyen Çocuklar Üzerine Bir İnceleme* by C. Yıldız, K. Arslan and R. Thomas]. *World Language Studies*, 1(2): 130-33

İki Dillilik ve Dil Edinimi

(Almanya'da Türkçe-Almanca İki Dilli
Büyüyen Çocuklar Üzerine Bir İnceleme)

Cemal YILDIZ · Kevser ARSLAN · Reyhan THOMAS

Günümüzde ikidillilik ve çokdillilik küresel boyutta bütün insanlar için sosyoekonomik ve kültürel bir gelişim unsuru olarak kabul edilmektedir. Bu kapsamda çocuklarının ikidilli ve çokdilli yetiştiğinde pek çok avantaja sahip olacağını düşünen ebeveynlerin sayısı da dünyada her geçen gün artmaktadır. Bunun temel sebebi, teknolojiye bağlı olarak kültürel iletişimin de artması, insanların dünyadaki pek çok yeniliğe uyum sağlama isteği ile yaşam kalitesini artırma çabası olarak gösterilebilir. Son yıllarda Almanya odağında ikidillilik ve çokdillilik süreçlerini yaşayan çocuklar ve bu çocuklarla ilgili pek çok çalışma olduğu görülmektedir. Ancak Almanya’da ikidilli olarak yetişen Türk çocuklarının durumu yalnızca son yıllarda değil 1960’lı yıllarda başlayan ve bugüne kadar devam eden önemli bir geçmişe sahiptir. Dolayısıyla “İki Dillilik ve Dil Edinimi, Almanya’da Türkçe-Almanca İki Dilli Büyüyen Çocuklar Üzerine Bir İnceleme” adlı çalışmada yer alan bilgiler, alan araştırmalarına geçmişten günümüze kapsayıcı bir boyut kazandırması bakımından önemli bir ihtiyaca cevap vermektedir.

“İki Dillilik ve Dil Edinimi/Almanya’da Türkçe-Almanca İki Dilli Büyüyen Çocuklar Üzerine Bir İnceleme” adlı çalışma, beş bölümden oluşmaktadır. Birinci bölüm “Dil Edinimi ve İki ya da Çok Dillilik” adıyla geniş kavramsal çerçeveden oluşmaktadır. Bu bölümde alanyazında ikidillilik ve çokdillilik odaklı çalışmalara bu bölümde yer verilmiş, dil edinimini etkileyen faktörler kapsamında aile-çocuk ilişkisi, ikidillilik ve çokdillilik ortamlarında ailenin yeri, önemi belirtilmiştir. Bu bölüm, özellikle son yıllarda ikidilli ve çokdilli eğitim ortamlarıyla karşılaşan ebeveynlerin durumunu betimlemekte, “aile” odağında söz konusu betimlemelerde yer alan bazı kavramların detaylı açıklamalarına yer verilmiştir.

İkinci bölüm “Almanya Özelinde Çok Dillilik Durumu ve Dillerin Edinimi” adıyla Almanya’daki eğitim sistemini ve buna yönelik olarak ikidilli eğitimin tarihçesiyle, ikidilli eğitim öğretim modellerini içermektedir. Bu bölümde ilgi çekici olan önemli bir konunun “Almanya’da Çok Dilliliğe Karşı Tutumlar” olduğu söylenebilir. Dahası yine bu bölümde Türkçenin Alman eğitim sistemi içindeki yeri ikidillilik çerçevesinde ele alınarak Türkçenin Almanya’daki geleceği konusunda öngörülerde bulunulmuştur. İlkokullarda, ortaöğretim kademesinde ve meslek okulları içinde Türkçe ve Türk Kültürü dersleri ile Türkçe-Almanca İki Dilli Eğitim-Öğretim konusuna yer verilmiştir. Bu çerçevede Berlin’deki ikidilli okuma yazma eğitimi modeli ve Hamburg’daki Türkçe-Almanca ikidilli sınıf modeli detaylı bir şekilde ele alınmıştır. Modellerin tanıtılması alan araştırmacılarının ve mevcut öğretmenlerin uygulamalar hakkında detaylı bilgi sahibi olabilmelerini sağlayacaktır.

Üçüncü bölüm “Almanya’da İki Dilli/Çok Dilli Türk Çocukları Üzerine Bir Araştırma” adıyla karma yöntemle ortaya konulmuş bilimsel çalışmaya yönelik araştırma basamaklarını içermektedir. Söz konusu araştırma grubu 2-20 yaş arası çocuklar ve ebeveynlerini kapsamı ve 135 gönüllü ebeveyne ulaşılabilmiş olması bakımından söz konusu araştırma, sonuçlarıyla literatüre değerli katkıları olan bir çalışmadır. Nitel verilerle nicel verilerin harmanlandığı söz konusu araştırma, Almanya ve Türkçe özelinde yapılmış güncel verileri yansıtması bakımından da oldukça önemlidir.

Dördüncü bölüm “Bulgular ve Yorumlar” adıyla üçüncü bölümde yer alan karma yöntemli araştırmanın bulgularını ve bu bulguların hemen her aşamada yorumlarını içeren bir bölümdür. Araştırmacıların alan tecrübeleri sayesinde bu yorumlar, alanın ihtiyaçları; avantajları ve dezavantajları; ailelerin iki/çokdillilik hakkındaki görüşleri ve iki/çokdilli ortamlarda ailenin yerini betimleyebilmeleri bakımından ikidillilik ve çokdillilik ortamlarına katkı sağlayıcı olarak detaylı bir şekilde yorumlanmıştır.

Beşinci bölüm, “Sonuç ve Tartışma” adıyla birinci ve ikinci bölümlerde yer alan alanyazın taraması ile üçüncü ve dördüncü bölümlerde yer alan karma yöntemli alan araştırmasının tamamlayıcısıdır. Araştırmacılar bu çalışmada, çocukların sosyal yaşamdaki dil kullanımı ve aile içindeki dil kullanımlarına yönelik tercihleri ile ebeveynlerin iki/çokdillilik durumları çerçevesinde tutumlarına yönelik çarpıcı sonuçlara yer vermektedir.

Beşinci bölümün sonunda geniş bir kaynakça ile ekler bölümü yer almaktadır. Çalışmadaki en ilgi çekici unsurlardan biri de ekler kısmının detaylı ve yeni araştırmacılara yol gösterici bir tarzda hazırlanmış olmasıdır. Esasen ekler kısmı da ayrı bir bölüm gibi değerlendirilebilir. Çünkü verilen her ek, kendi içinde farklı bir meseleyi aydınlatarak çalışma içeriğini destekleyicidir. Nitekim Ek-1 ve Ek-2 kısmında çalışmada kullanılan Almanca ve İngilizce terimlerin Türkçe karşılıkları verilmiştir. Bu bağlamda akademik çalışmaların “anamlılığı” ön plana çıkmaktadır. İçerikte yer alan pek çok kavramın uluslararası literatürdeki karşılıkları araştırmanın çok yönlülüğünü ortaya koymaktadır. Yine araştırmanın kendisinden sonraki araştırmalara yol gösterici bir başka detay ise Ek-3 başlığında yer almaktadır. Bu kısımda araştırmaya katılan çocukların profillerini ifade eden her çocuğa ait ikidillilik raporu şeffaf bir şekilde paylaşılmıştır. Bu raporların alt başlıkları ve rapor tutma biçiminin alan araştırmacılarına ilham verecek olduğu şüphesizdir. Ek-4 kısmında ebeveynlere ve çocuklara yönelik hazırlanan ve araştırmada sonuçlarına yer verilen ikidilli (Almanca-Türkçe) anket yer almaktadır. Ek-5 kısmında araştırma izin yazısı, Ek-6 kısmında Berlin Brandenburg Bildirisi

adıyla Berlin Genel Dil Merkezi öncülüğünde 03-04 Mart 2016 tarihinde “Çok Dilliliğin Alman Eğitim Sistemindeki Geleceği: Türkçe ve Rusçanın Okullardaki Durumu” adlı sempozyum öncesindeki uygulamadan elde edilen dil eğitimi odağındaki dört tez açıklamalarıyla paylaşılmıştır. Ek-7 kısmında ise Prof. Dr. Cemal Yıldız ile “Ana Dili, Kültürel Kimliğin Yeni Kuşaklara İletilmesinin Aracı” adıyla 01.04.2018 tarihinde gerçekleştirilen röportaja yer verilmiştir. Ek-8 kısmında Prof. Dr. Cemal Yıldız’ın 21.03.2018 tarihli inceleme yazısı yer almaktadır. Ekler kısmı da çalışmanın kendisi kadar önemli unsurları içermesi ve bu yanıyla çalışmada alana katkı sağlayacak özel bilgilere yer verilmiş olması bakımından değerlidir.

İkidillilik ve dil ediniminin aktif araştırma alanı olan Almanya ve Almanya’da Türkçe-Almanca iki dilli büyüyen çocuklar özelinde hazırlanmış hemen her çalışma yeni bir bakış açısı oluşturması bakımından değerlidir. Çünkü bu çalışmalar yalnızca eğitim süreçlerini betimleyici çalışmalar değil aynı zamanda toplumsal yaşayışın ve eğitim diplomasisi çalışmalarının bir parçası olarak literatürde yer almaktadırlar. Bu alandaki araştırmalar incelendiğinde teori ve uygulamanın bir araya geldiği çalışmaların oldukça sınırlı olduğu görülecektir. Bu bakımdan “İki Dillilik ve Dil Edinimi” adlı çalışma güncel verileri içermesi ve içinde bütün dünyayı etkileyen zorunlu uzaktan eğitim süreçlerine yönelik analizleri de içermektedir.

Çalışmada, alanyazın ile birlikte ele alınan kavramsal çerçevenin yanı sıra Almanya’daki Türk çocuklarının Türkçe-Almanca durumları ve bu konuya yönelik olarak ebeveynlerin görüşlerini genellenebilir ölçüde yüksek bir katılımcı sayısı ile ele alan bu çalışma, kendisinden sonra yapılacak çalışmalara yöntem ve yenilikçi bir bakış açısı sunması bakımından oldukça değerli, Almanya’daki Türk çocuklarının profilini gerçekçi bir şekilde betimlemesi bakımından alana katkı sağlayıcıdır.

